

UDK 796.032.2:327.36

*Dušan Simonović, Predsjednik Crnogorskog olimpijskog komiteta,
Dragan Krivokapić, Fakultet za sport i fizičko vaspitanje u Nikšiću*

OLIMPIJSKI POKRET KAO POKRETAČ MEĐUNARODNE SARADNJE I JAČANJA MEĐUDRŽAVNIH PRIJATELJSKIH ODNOSA

UVOD

Olimpijski pokret se temelji na konceptu nezavisnog i progresivnog upravljanja sportom koji priznaje i poštuje ljudsku individualnost i postiže jedinstvo kroz različitosti izgradnje boljeg i mirnog svijeta kroz sport i olimpijske ideje, bez diskriminacije bilo koje vrste.

Sport, kao iskonska snaga, predstavlja jedinstveno, neophodno i nezamjenjivo sredstvo razvijanja skladnih međudržavnih odnosa, kao i sredstvo promocije mira, kulture i tolerancije. Ambicija nam je da u ovom radu skrenemo pažnju na mogućnosti unapređivanja međunarodne saradnje i jačanje međudržavnih prijateljskih odnosa kao i ideje ravnopravnosti, jednakosti, obrazovanja i zaštite životne okoline kroz olimpijski pokret, kao najveću globalnu ideju današnjice. Takođe, želimo skrenuti pažnju kako i na koji način su se stvarale i dogradjivale ideje olimpizma kroz rad, odluke odnosno preporuke olimpijskih kongresa modernih olimpijskih igara. Za ovu ideju posebnu inspiraciju smo dobili kroz rad posljednjeg kongresa MOK-a iz 2009. godine.

Prepoznajući ogroman zamah i dinamiku promjena u društvu, Međunarodni olimpijski komitet je od 06.-09. septembra 2009.g. u Kopenhagenu organizovao XIII Olimpijski kongres, kao skup predstavnika svih sastavnih djelova olimpijskog pokreta. Misija ovog Kongresa je bila vezana za analizu statusa olimpijskog pokreta u današnjem globalnom društvu koje se ubrzano razvija, kroz prikupljanje informacija i traženje mišljenja o njegovoj budućnosti, kao i davanje smjernica, prijedloga i preporuka svim nacionalnim olimpijskim komitetima i drugim subjektima olimpijskog pokreta za njegovu promociju i usklađen razvoj sa potrebama društva u cjelini. Ovaj značajni Kongres, koji je godinama pripreman sa idejom da svojim preporukama doprinese unaprijeđenju olimpijskog pokreta, nije redovni događaj u kalendaru MOK-a već se održava onda kad se za to, po procjeni MOK ukaže potreba. Iz tih razloga smatramo da je od značaja ukratko podsjetiti kako su i preporuke svih prethodnih Kongresa MOK-a kreirali politiku olimpijskog pokreta.

Prvi Olimpijski kongres je održan u Parizu 1894. godine, kada je osnovan Međunarodni olimpijski komitet nakon čega su obnovljene Olimpijske igre. Potom, do 1930.g. održano je osam Kongresa na kojima su raspravljane razne teme vezane za Olimpijski pokret. Sljedeći, deseti Olimpijski kongres je održan tek 1973.g. u Varni, na kojem je zvanično završena diskusija oko amaterizma u sportu, čime je sportistima kojima je sport jedino životno opredjeljenje omogućeno da se finansiraju od svog rada. Zatim je slijedio Kongres u Baden-Badenu 1981.g. na kojem je osnovana Sportska komisija MOK-a. Na predposljednjem Olimpijskom kongresu u Parizu 1994. glavna tema je bila zaštita prirodne sredine. Prijedlozi doneseni na Olimpijskim kongresima

imaju karakter preporuka koje MOK formalno usvaja, a zaključci XIII Olimpijskog kongresa su usvojeni na 113. zasjedanju MOK-a u Vancouveru 2010 godine.

Gost ovog, trinaestog po redu Olimpijskog kongresa bio je i generalni sekretar UN Ban Ki Mun, koji je zajedno sa predsjednikom MOK-a, Žakom Rogom svečano otvorio ovaj izuzetni skup. Njegov dolazak je pokazao da je u doba globalizacije Olimpijski pokret, kao nikada prije, od sve većeg značaja za razvoj čitavog društva. Osim članova MOK-a i predstavnika nacionalnih olimpijskih komiteta, prisustvovali su i predstavnici međunarodnih sportskih saveza, sportista, trenera, ljekara, sudija, tehničkog osoblja, partnera MOK-a, delegati organizacionih odbora Olimpijskih igara 2010., 2012., 2014. i 2016., predstavnici gradova kandidata za organizaciju budućih olimpijskih igara, predstavnici Svjetske agencije protiv dopinga, Sportskog arbitražnog suda kao i predstavnici javnosti i medija. U pozivu za XIII Olimpijski kongres, predsjednik MOK-a Žak Rog, je rekao da je prvi put u istoriji kompletna javnost pozvana da se uključi i iznese svoja stanovišta o spomenutoj temi.

Na ovom forumu su predstavnici nacionalnih olimpijskih komiteta donijeli odluku o daljem razvojnem putu olimpijskog pokreta u svijetu, sa akcentom na podizanju značaja olimpijskog pokreta u društvenom životu. Centralna tema ovog Olimpijskog kongresa je bila „Olimpijski pokret u društvu“.

Metodologija Kongresa uključivala je izuzetno važnu preliminarnu fazu, virtuelni Olimpijski kongres, kojim se od septembra 2007. do februara 2009. pružila jedinstvena prilika da se i od predstavnika olimpijskog pokreta i javnosti zatraže i dobiju dragocjena i inspirativna mišljenja i ideje. Virtuelni Olimpijski kongres, koji je prethodio ovom forumu, postigao je veliki uspjeh, s 453 priloga sastavnih djelova olimpijskog pokreta i 1319 priloga javnosti. Ideje, prijedlozi i razmišljanja zabilježeni su i uzeti u obzir u formulisanju svih kasnije donesenih preporuka, pošto su prethodno sva objavljena i razmatrana na ovom Kongresu.

Kao polazišna osnova u izboru tema i podtema su bila „Temeljna načela olimpizma“ sadržana u Olimpijskoj povelji u kojoj se na olimpizam gleda kao na „životnu filozofiju kojom se slave i sjedinjuju u uravnoteženu cjelinu kvaliteta tijela, volje i uma. Spajajući sport s kulturom i obrazovanjem, olimpizam teži stvaranju takvog načina života koji se temelji na radosti koja proizlazi iz napora, obrazovnoj vrijednosti dobrog primjera i poštovanju univerzalnih temeljnih etičkih načela. Cilj olimpizma je stavljanje sporta u službu skladnog razvoja čovjeka radi stvaranja mirnog društva koje nastoji očuvati ljudsko dostojanstvo. Bavljenje sportom je ljudsko pravo. Svakom pojedincu mora biti omogućeno bavljenje sportom, bez diskriminacije bilo koje vrste i u olimpijskom duhu, što zahtijeva obostrano razumijevanje, prijateljstvo, solidarnost i fair play. Diskriminacija u bilo kojem obliku s obzirom na zemlju ili osobu zbog rase, vjere, politike, pola ili nekog drugog razloga nespojiva je s pripadnošću olimpijskom pokretu“.(Olympic Charter, 2010.)

Pozivajući se na temeljna načela olimpizma iznesena u Olimpijskoj povelji, koja izražava vrijednosti i težnje olimpijskog pokreta, iznesene su najvažnije preporuke Kongresa. Na neke preporuke od onih koje su značajnije za temu ovog rada biće napravljen kraći osvrt.

OLIMPIJSKI POKRET KAO POKRETAČ UNAPREĐENJA MEĐUNARODNE SARADNJE I JAČANJA MEĐUDRŽAVNIH PRIJATELJSKIH ODNOSA

Ono što je za savremeno društvo značajno je činjenica da u strukturi sportskih vrijednosti sve više prevladaju elementi koji prevazilaze nacionalna obilježja i funkcije, što ih čini prihvatljivim u različitim socio-kulturnim sredinama. Obzirom na to da su prihvaćene u različitim sredinama, van onih gdje su nastale, i koriste se na svih pet kontinenata, one se pojavljuju kao sredstvo upoznavanja i zbližavanja između pojedinih društvenih zajednica u cjelini, kao pokretač međunarodne saradnje i jačanja međudržavnih prijateljskih odnosa.

Sport je ogledalo društva koje mora jasno odražavati obavezu olimpijskog pokreta da sprovedi strategije koje promovišu univerzalni jezik sporta. Razumijevanje globalne prirode sporta mora podržati buduću strukturu olimpijskog pokreta, omogućavajući mu da u svoje glavne djelatnosti integriše uspješne razvojne strategije i obrazovne inicijative.

Jedna od osnovnih karakteristika savremene misije sporta je stvaranje vrijednosti koje se mogu adekvatno koristiti u svim društvenim sredinama i zajednicama. Podrazumijeva se da prisustvo mira, kao osnovne civilizacijske kategorije ni u jednom slučaju ne treba dovoditi u pitanje, jer je imanentna olimpijskom pokretu od samih njegovih početaka vremena kada su vodjeni krvavi ratovi bez prestanka, olimpijske igre su uticale da oni makar za trenutak zastanu i kroz viteška nadmetanja upute poruke mira, fair pleya i jednog drugačijeg boljeg i ljepšeg života. Pomenute vrijednosti sve više su prepoznate kao bogatstva cjelokupne međunarodne zajednice uz poštovanje specifičnosti i raznolikosti svih pojedinačnih nacionalnih i kulturnih obilježja.

Danas je sasvim razumljivo da je antička izreka „mens sana in corpore sano“ nastala kao rezultat istorijskog iskustva svih prethodnih generacija, kao izraz saznanja i svijesti o izvorima i temeljima ljudskog života i zdravlja, ali i trajna odrednica života, razvoja i napretka svih generacija. Možemo reći da u istoriji ljudskog društva nije postojala ni jedna civilizacija koja nije u prvi plan, kao svoje osnovne društvene i individualne vrijednosti stavila kvalitet zdravija i života, koji su sa zdravstvenim aspektima koji proizilaze iz sporta u uzročnim odnosima

U razvijanju, obogaćivanju i zaštiti tih vrijednosti, u svim generacijama, u svim društvenim sistemima, u svim društvenim okolnostima, nezamjenljivu ulogu je imao sport. Iako su se u istoriji mijenjali sistemi, vladari, ekonomski i socijalni poredak, društvene vrijednosti, običaji i način života, nijedan od tih činilaca, u bilo kojoj istorijskoj epohi, nije osporio značaj sporta i sportskih takmičenja.

Prepoznajući ubrzani tempo društvenih promjena, olimpijski pokret, iako čvrsto ukorijenjen u svojim temeljnim vrijednostima i viziji, treba napraviti iskorak i razmotriti razvoj novih oblika saradnje s drugim organizacijama izvan olimpijskog pokreta u duhu obostranog poštovanja. Djelujući u tom smislu trebao bi se fokusirati na područja saradnje kao što su zdravstvena i naučna istraživanja, obrazovanje, održivi razvoj te društveni i humanitarni ciljevi. U skladu s tim, Olimpijski pokret bi se u

najširoj mogućoj mjeri trebao povezati s međunarodnim organizacijama u pružanju podrške i promocije ostvarenja Milenijumskih ciljeva UN-a i daljih sličnih inicijativa, o čemu je govorio i generalni sekretar UN Ban Ki Mun, čiji je dolazak pokazao da je u doba globalizacije, Olimpijski pokret, kao nikada prije, od sve većeg značaja za razvoj čitavog društva. Ilustracije radi, treba napomenuti da je na Olimpijskim igrama u Pekingu učestvovalo više zemalja nego što ima članica Ujedinjenih nacija.

Pružajući podršku i podstičući aktivnosti kao što su Međunarodna olimpijska akademija, nacionalne olimpijske akademije, mreža olimpijskih muzeja, olimpijski pokret preduzima odgovarajuće mjere za promovisanje bliskijeg odnosa između sporta, kulture i obrazovanja kroz olimpijske igre i olimpijske igre mladih na čijojem utemeljenju je posebno radio predsjednik MOK-a Žak Rog. Očuvanje ljudskog dostojanstva temeljno je pravilo Olimpijskog pokreta. Svi činioци Olimpijskog pokreta će zajednički raditi na skladnim i prijateljskim međudržavnim odnosima kako bi se kroz sport promovisalo mirno društvo koje se temelji na zajedničkim načelima i vrijednostima svojstvenima civilizovanom društvu. Ovo će olimpijskom pokretu omogućiti približavanje svom konačnom cilju zdravijeg društva, u kojemu vlada veća jednakost i tolerancija, i koje je oslobođeno predrasuda i podjela svih vrsta.

OLIMPIJSKI POKRET KAO NOSIOC IDEJE RAVNOPRAVNOSTI, JEDNAKOSTI, OBRAZOVANJA I ZAŠTITE ČOVJEKOVE OKOLINE

Kao uzori u društvu, sportisti mogu dati veliki doprinos olimpijskom pokretu podizanjem nivoa sporta i aktivnog načina života u zajednicama, kao i postavljanjem nosioca standarda za buduće generacije. Sportiste bi trebalo podsticati da budu sastavni dio organizacije i razvoja sporta tokom dvadeset i prvog vijeka.

Svi sastavni djelovi olimpijskog pokreta trebali bi pružiti podršku važnosti promocije obrazovanja i sporta. Prioritet bi valjalo dati razvoju programa namijenjenih razvoju cjeloživotnih vještina sportista. Olimpijski pokret u saradnji s roditeljima, trenerima i pratećim osobljem sportista, trebao bi podsticati i promovisati učestvovanje sportista u programima razvoja njihove karijere, tokom takmičenja kao i nakon povlačenja iz vrhunskog sporta. To bi im omogućilo da s lakoćom kombinuju obrazovanje i sport kroz dvojne karijere.

U smjernicama Kongresa, pažnja je usmjerena i na prepoznavanje struktura koje pogoduju sportistima, uključujući škole, univerzitete, tehničke institute i sl. s kojima se mogu uspostaviti sportska i obrazovna partnerstva. MOK bi trebao raditi na dogradnji pravila i strategija zajedno sa javnim vlastima djelujući kao mjesto razmjene informacija za pomoć u razvoju, koordinaciji i sprovođenju programa osmišljenih da pruže podršku sportistima izvan takmičarskog sporta, kad pružanje takve podrške u karijeri i obrazovanju, kao i psihološke i socijalne podrške može biti od ključne važnosti.

Svi sastavni djelovi olimpijskog pokreta trebali bi nastojati poboljšati osiguranje kvalifikovanih i kompetentnih trenerskih usluga i treninga dostupnih svim sportistima u kom smislu postoje definisani programi kod Međunarodnog olimpijskog komiteta.

Visoki prioritet treba dati napredovanju žena u sportu i kroz sport u skladu sa već afirmisanim preporukama i deklaraciji MOK-a. Olimpijski pokret bi trebao stalno nastojati promovisati jednake mogućnosti za žene, kako u njihovom učestvovanju u sportskim takmičenjima tako i u administraciji i trenerskom radu, gdje god je to potrebno. Olimpijski pokret bi trebao identifikovati i sprovoditi promjene za postizanje jednakosti polova, podupirati mogućnosti napredovanja žena u sportu i nastaviti sa naporima kako bi se izjednačio broj disciplina za žene i muškarce na olimpijskom program, a takođe i osigurati podsticajne programe i odgovarajuće obrazovne i trenažne programe za sportiste, sportske voditelje i administrativno osoblje kao podršku tom cilju.

Borba protiv dopinga je apsolutni prioritet čitavog olimpijskog pokreta. Dok bi svi sastavni djelovi olimpijskog pokreta morali nepopustljivo učestvovati u borbi protiv dopinga i prihvatiti koncept nulte tolerancije, sportisti i njihovi predstavnici bi isto tako trebali aktivno doprinositi pridavanju najveće važnosti olimpijskom načelu - fair play.

Zaštita fizičkog i psihičkog zdravlja svih sportista mora biti glavni prioritet čitavog olimpijskog pokreta. Pažnja se, takođe, mora posvetiti specifičnim potrebama sportista s invaliditetom. Kako bi podržali te ciljeve, MOK i drugi članovi olimpijskog pokreta trebali bi osmisliti i sprovoditi obrazovne programe koji pružaju informacije o metodama treniranja, zaštiti zdravlja i prevenciji povreda. Takvi programi bi se trebali oslanjati na zdravstvenim smjernicama MOK-a a informacije o njima trebale bi se širiti na Olimpijskim igrama, Olimpijskim igrama mladih i drugim velikim međunarodnim takmičenjima.

Olimpijski pokret u potpunosti prihvata važnost uključivanja ključnih vrijednosti zaštite, razvoja i održivosti prirodne okoline u olimpijske ideje. Kao dio te obveze, svi članovi olimpijske porodice bi trebali pomoći u stvaranju trajne sportske, ekološke i društvene baštine, a MOK bi trebao ubrzati implementaciju načela održivosti u organizaciji Olimpijskih igara, što će svakako pomoći očuvanju njihovog statusa najveće sportske priredbe savremenog doba.

L I T E R A T U R A

1. Anti-Doping Convention,(1989), Strasbourg.
2. European Concl.(2000), Nice declaration, Declaracion on the specific characteristic of the sport and its social function in Europe. Nice European Council.
3. Petrović, D.(2008), *Od Atine do Pekinga*, Nig.Pobjeda, Podgorica.
4. The European Sports Charter (1992), Adopted by the Committee of Ministers.
5. Olympic Charter, 2010., Published by the International Olympic Committee.
6. White paper on sport, (2007) Commission of the european communities, Brussels.

THE OLYMPIC GAMES AS ACTUATOR OF AN INTERNATIONAL COOPERATION
AND STRENGTHENING OF INTERSTATE FRIENDLY RELATIONS

Ever since it has been founded, the Montenegrin Olympic Committee has registered international cooperation followed thorough principles of olympism development as well as its important role in the international cooperation and strengthening of interstate friendly relations. The Olympic Games have always been consisted of a lot of programs having the common aim-making the world a better place through sports. Most of them are continual, and without press. A lot of programs involve close international cooperation with different sports organisations, governmental and non-governmental sector, sportsmen, businessmen, etc. In spite of the popularity enjoyed by the Olympic Games, they were never imagined to be the purpose for themselves. Also, they represent means for achieving other, socially very important aims promoting sports activity, especially among the youths, with an accent on friendship, fair play, respecting other nations and other values.

Key words: *The Olympic Games, international cooperation, interstate relations.*